

יישום חוק המועצה לגיל הרך – מסמך עדכון

תמצית

בנובמבר 2018 הקים משרד החינוך את המועצה לגיל הרך לפי חוק המועצה לגיל הרך, התשע"ז-2017. לאחר כשש שנים מהקמת המועצה, בהמשך למסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת משנת 2020 בנושא [יישום חוק המועצה לגיל הרך](#) ועל רקע דיוני ועדת החינוך של הכנסת בהצעת חוק הרשות לגיל הרך, התשפ"ד-2024, תיסקר במסמך זה עבודת המועצה לגיל הרך ופעילותה.

ב-14 בנובמבר 2024 פנה מרכז המחקר והמידע של הכנסת למשרד החינוך ולמועצה לגיל הרך בבקשת מידע על הרכב המועצה ופעילותה בשנים האחרונות. עד מועד הגשת המסמך לא התקבלה תשובה לפנייתנו ולפיכך המידע המוצג בו מבוסס על מידע זמין.

בין הממצאים במסמך:

- בשנת 2023 היו בישראל קרוב למיליון ומאה אלף ילדים עד גיל שש בהם כ-545 אלף תינוקות ופעוטות עד גיל שלוש. החינוך והטיפול בגיל הרך בישראל מופקד בידי גורמים שונים ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים ובדיון הציבורי והאקדמי בתחום עולות סוגיות שונות הקשורות באיכות המסגרות, מחסור בכוח אדם בתחומים שונים, חוסר אחידות באסדרה, היעדר תיאום בין שירותים שונים ועוד.
- חוק המועצה לגיל הרך, התשע"ז-2017 שאושר בכנסת ביולי 2017 קובע כי תוקם מועצה לגיל הרך שחבריה ממונים על ידי שר החינוך העומד בראשה. על המועצה מוטלים תפקידים שונים: הכנת תכנית לאומית לגיל הרך, תיאום בין גורמים שונים בממשלה ומחוץ לה, גיבוש המלצות, קידום הסברה, הקמת מרכז מידע לגיל הרך ועוד. הגיל הרך מוגדר בחוק כתקופה שמלידה ועד גיל שש. לצד המועצה אמורה להיות מוקמת ועדת שרים לגיל הרך.
- המועצה לגיל הרך הוקמה בסוף שנת 2018. מבדיקת המידע הקיים על פעילותה ממועד הקמתה עולה כי למרות שעסקה בגיבוש תכנית רב שנתית, התכנית לא פורסמה. נוסף על כך היא כמעט ולא הייתה מעורבת באופן פומבי בדיונים סביב ההתפתחויות הקשורות בגיל הרך שהתרחשו בשנים האחרונות או על השלכות אירועי הקורונה ומלחמת 'חרבות ברזל' על ילדים בגיל הרך. תקציב המועצה שעמד על כחמישה מיליון ש"ח בשנת 2023 ו-7.4 מיליון ש"ח בשנת 2024 כמעט ולא נוצל. כמו כן, לא הוקמה ועדת שרים לגיל הרך שהייתה אמורה לקום לפי חוק.
- בראשית שנת 2023, עם תום ארבע שנים ממועד מינוי חברי המועצה לגיל הרך, הסתיימה תקופת כהונתם ולא נמצאו מינויים חדשים למועצה.

1. רקע: טיפול וחינוך לילדים בגיל הרך בישראל

בשנת 2023 היו בישראל קרוב למיליון ומאה אלף ילדים עד גיל שש בהם כ-545 אלף תינוקות ופעוטות עד גיל שלוש.¹ מחקרים ומסמכים רבים עמדו על חשיבות הסביבה שבה גדלים ומטופלים ילדים בגיל הרך על התפתחותם העתידית מחד ועל חוסר במדיניות אחידה, איסוף נתונים שיטתי והשקעה מספקת בתחום זה במדינת ישראל מאידך.²

קרוב ל-60% מן הילדים עד גיל שלוש מבקרים במסגרות יום כגון משפחתונים, מעונות יום או גני ילדים.³ על פי נתוני משרד החינוך, בשנת הלימודים תשפ"ה (ספטמבר 2024) פועלים כ-4,900 מעונות יום שקיבלו רישיון לפי חוק הפיקוח, מתוכם כ-2,000 מעונות מוכרים לצורך סבסוד, והשאר מוגדרים כמעונות פרטיים. כ-200 מעונות פרטיים נוספים מצויים בהליכי קבלת רישיון. לצדם פועלים כ-3,500 משפחתונים מוכרים לצורך סבסוד. יתר המסגרות שבהן מטופלים ילדים בגיל הרך הם משפחתונים פרטיים (פחות משבעה ילדים) ללא סבסוד שאינם נדרשים לרישיון לפי חוק.⁴

מאז שנת 2022 מיושמת רפורמת הגיל הרך שנקבעה בחוק הפיקוח על מעונות יום, התשע"ט-2018 ובהחלטות ממשלה שעסקו בתחום זה. במסגרת הרפורמה הועברו האחריות המקצועית והפדגוגית, ההסדרה, הבינוי והפיקוח על חלק ממעונות היום לידי משרד החינוך. הפעלת המעונות נותרה בידי ארגונים וגורמים פרטיים (להבדיל מגני הילדים לגילאי 3 ומעלה שרובם מופעלים בידי הרשויות המקומיות). בנוסף בידי משרדי ממשלה אחרים נותרו סמכויות נרחבות כולל סבסוד שכר הלימוד במעונות ובמשפחתונים המוכרים שמבוצע על ידי משרד העבודה, וטיפול בפעוטות עם מוגבלויות באמצעות מעונות יום שיקומיים בפיקוח משרדי הרווחה והבריאות. מחקרים שעסקו ברפורמה בחנו היבטים שונים של יישומה לרבות המערך הארגוני העוסק בחינוך ובטיפול בגיל הרך והגופים השונים הפעילים במסגרתו, הבדלים בהסדרה, בהכשרה ובפיקוח בין מסגרות לילדים בגילאים שונים וכאלו המופעלות על ידי גורמים שונים, איכות המסגרות, תקינה ומחסור בכוח אדם ועוד.⁵

¹ לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2024, [לוח 2.1: אוכלוסיית הישראלים, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין וגיל](#), יולי 2024

² בין המחקרים האחרונים שהתפרסמו בתחום זה: שרית סילברמן, [שורשי אי-השוויון: השפעתם של פערים חברתיים-כלכליים על התפתחותם של ילדים בגיל הרך](#), מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל, יוני 2024. ד"ר יסכה מוניקנד-גבעון ונטע משה, [הוצאה על חינוך לגיל הרך במבט משווה ובהצעת תקציב המדינה](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מאי 2023

³ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [רפורמת הגיל הרך במערכת החינוך](#), כתיבה: מריה רבינוביץ, 13 במרץ 2023,

⁴ משרד החינוך, מינהל פדגוגי, אגף לחינוך לגיל הרך, מענה ראשוני לבקשת הממ"מ, דוא"ל, 8 בינואר 2025.

⁵ בהקשר זה ראו בין היתר: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [רפורמת הגיל הרך במערכת החינוך](#), כתיבה: מריה רבינוביץ, 13 במרץ 2023, ד"ר גלית בינט, דוח החינוך בגיל הרך 2024 – התשתית הארגונית של מסגרות חינוכיות טיפוליות מלידה עד גיל שלוש, אורנים – המכון הישראלי לחינוך בגיל הרך, 2024. ד"ר ליאור בסרמן נבון ואח', [מיפוי מערך הפיקוח על מסגרות חינוך לגיל הרך בישראל](#), ג'וינט מכון ברוקדייל, 2024

מעבר לכך שירותים נוספים לגיל הרך בתחומי הבריאות ובריאות הנפש, הרווחה, טיפול בילדים בסיכון ובילדים עם מוגבלויות, סיוע ותמיכה להורים ולמשפחות ועוד, מופקדים בידי גורמים נוספים.⁶

תיאום הפעילות הממשלתית בנושא זכויות ילדים ונוער

בהמשך [להחלטת ממשלה מיוני 2022](#) הוקמה על ידי הממשלה ועדת מנכ"לים קבועה לעניין זכויות ילדים ונוער ומונתה מתאמת ממשלתית לעניין זכויות ילדים ונוער במשרד המשפטים. הוועדה קיבלה מנדט לטפל בעניינם של ילדים החל מגיל שש (מתחילת לימודיהם בכיתה א') והוא משמשת פורום קבוע לתיאום מדיניות ופעילות ממשלתית בעניינים הנוגעים לזכויות ילדים ונוער ופועלת לגיבוש תכנית רב שנתית בתחומים הדורשים תיאום בין-משרדי. בראש הוועדה עומד מנכ"ל משרד המשפטים וחבריה הם המנהלים הכלליים של משרדי החינוך, הרווחה והביטחון החברתי, בריאות, ביטחון פנים, אוצר ועלייה וקליטה.

נוסף על כך מונתה, בהתאם להחלטת הממשלה, מתאמת ממשלתית לעניין זכויות ילדים ונוער שתפקידיה כוללים: סיוע לתיאום ויצירת שיתופי פעולה בין משרדי הממשלה ובין הממשלה וגורמים מחוצה לה; סיוע לוועדה בגיבוש פתרונות מעשיים לסוגיות מקצועיות שזוהו כדורשות תיאום בין-משרדי והבאת המלצותיו לפני הוועדה לפי הצורך; תיאום הפעילות הממשלתית, לרבות בדרך של הקמת שולחנות עגולים או צוותים בין-משרדיים לעבודה שוטפת או לצורך מתן מענה לבעיות ממוקדות ויצירת תשתית ידע ואיסוף נתונים לשיתוף ידע בין-מגזרי בקרב משרדי הממשלה, ארגונים לא ממשלתיים ורשויות מקומיות.

מאז הקמתם, ועדת המנכ"לים והמתאמת הממשלתית לעניין זכויות ילדים ונוער במשרד המשפטים פעילים בנושאים שונים הקשורים למצבם של ילדים ובני נוער. בין השאר, נוכח הצרכים הייחודיים של ילדים ונוער בתקופת מלחמת 'חרבות ברזל', הובילה המתאמת הממשלתית שולחן ייעודי בנושא "ילדים ונוער במלחמה" שפעל במסגרת השולחנות העגולים הרב מגזריים במשרד ראש הממשלה. על בסיס עבודת המתאמת ופעילות השולחנות העגולים נכתב עבור ועדת המנכ"לים לזכויות ילדים ונוער דוח [ילדים ונוער במלחמה](#) שפורסם ביולי 2024. ועדת המנכ"לים הקבועה התכנסה מספר פעמים ודנה בנושאים דחופים הדורשים טיפול בתחומי ילדים ונוער בעת המלחמה.⁷

חשוב להדגיש כי כאמור, סמכויות ועדת המנכ"לים לילדים ונוער במשרד המשפטים נוגעות לילדים מעל גיל שש בלבד. נזכיר כי ריכוז ותיאום הפעילות הממשלתית בעניין ילדים בגיל הרך (מלידה ועד כיתה א') הופקד באמצעות חוק המועצה לגיל הרך, בידי ועדת השרים לגיל הרך והמועצה לגיל הרך שנדונות במסמך זה.

⁶ ראו בהקשר זה: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [המענה הציבורי לילדים בגיל הרך – תמונת מצב](#), כתיבה: מריה רבינוביץ, יולי 2015.

⁷ מריה רבינוביץ, [מבוא לאוגדן מסמכים נבחרים מהכנסת ה-25 בנושא זכויות הילד](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, פברואר 2025.

על רקע זה הונחה ביולי 2024 על שולחן הכנסת הצעת חוק הרשות לגיל הרך, התשפ"ד-2024 שמטרתה לרכז את הסמכויות הממשלתיות הקשורות במסגרות לילדים מגיל לידה עד גיל שלוש ואת הפעילות הממשלתית בתחום זה בידי גורם ממשלתי אחד. על פי המציעים הקמת הרשות תאפשר לשפר את יחסה של המדינה לגיל הרך, לקדם את איכות השירותים הניתנים לילדים בגיל הרך ולהוריהם ולהעמיד את המשאבים הנדרשים לצורך כך.⁸ הכנסת אישרה את ההצעה בקריאה טרומית ב-13 בנובמבר 2024 והיא הועברה לטיפול בוועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת.⁹

במסגרת סקירת התשתית העובדתית לדיונים בהצעת החוק בוועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת נעסוק בגוף אחר שהוקם לפני שנים אחדות במטרה לרכז את הטיפול בילדים בגיל הרך – המועצה לגיל הרך.

2. חוק המועצה לגיל הרך ותפקידי המועצה

ביולי 2017 אישרה הכנסת את חוק המועצה לגיל הרך, התשע"ז-2017. על פי דברי ההסבר להצעת החוק בעת שהונחה בפני הכנסת, מטרת המועצה לקבוע מדיניות לאומית סדורה וארוכת טווח להשקעה ולטיפול בגיל הרך, שתאגד את כלל היבטי ההתפתחות האישית והחברתית של הילדים בגיל הרך ותקבע את דרכי שיתוף הפעולה בין הגורמים המעורבים בטיפול בילדים בגיל הרך ובחינוכם. זאת על רקע ריבוי הגורמים הממשלתיים והחוץ ממשלתיים המעורבים בתחום זה כפי שהוצג במבוא.

פרק ההגדרות בחוק מגדיר את הגיל הרך כתקופה שמלידה עד תחילת הלימודים בכיתה א'. כן נקבע כי תחום הגיל הרך כולל את נושאי החינוך, חינוך מיוחד, בריאות, רווחה, מרכזים לגיל הרך, תזונה, פנאי, הדרכת הורים, בטיחות וצמצום העוני ככל שאלו נוגעים לגיל הרך.

בחוק נקבע כי תוקם מועצה לגיל הרך שתפעל במסגרת משרד החינוך ויטלו עליה תפקידים שונים:

1. להכין תכנית לאומית רב-שנתית שמטרתה לקדם את הטיפול בתחום הגיל הרך;
2. לתאם בין משרדי הממשלה לרשויות המקומיות בתחום הגיל הרך;
3. לתאם בין משרדי הממשלה לרשויות המקומיות בכל הנוגע לצרכים של ילדים עם מוגבלויות בגיל הרך;
4. להמליץ על אמות מידה בתחום הגיל הרך ועל דרכי יישום ואכיפה של אמות המידה האמורות;

⁸ הצעת חוק הרשות לגיל הרך, התשפ"ד – 2024 (4873/25/פ) מציעים חה"כ ינון אזולאי, יוסף טייב, נאור שירי ואחרים.

⁹ הצעת חוק הרשות לגיל הרך, התשפ"ד-2024 במאגר החקיקה הלאומי, כניסה ב-3 במרס 2025.

5. לגבש המלצות לגבי ההכשרה המקצועית הנדרשת מאנשי מקצוע העוסקים בתחום הגיל הרך;

6. לקדם פעולות הסברה בתחום הגיל הרך;

7. להמליץ על דרכי הערכה ומדידה איכותית וכמותית של פעילות המוסדות בתחום הגיל הרך;

8. להקים ולנהל מרכז לאומי למידע ולמחקר בתחום הגיל הרך;

9. להמליץ על תכנית לעניין יצירת רצף בין המסגרות המיועדות לגיל הרך ובין מסגרות כאמור לבתי הספר, לרבות בחינוך המיוחד.

יושב ראש המועצה הוא שר החינוך והוא ממנה 22 חברים נוספים, בהם 13 נציגים ממשרדי הממשלה הרלוונטיים ותשעה נציגים נוספים בהם אנשי אקדמיה, נציגי השלטון המקומי, נציגי ציבור, נציגי ארגונים המפעילים מעונות יום ועוד. נציג אחד מבין נציגי הממשלה ישמש סגן יושב-ראש המועצה וינהל את עבודתה. כן נקבעו בחוק סדרי עבודת המועצה.

לצד המועצה אמורה לפעול, לפי החוק, **ועדת שרים לענייני הגיל הרך**, בראשות שר החינוך ובהשתתפות שר הבריאות, שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שר האוצר והשר הפנים. על הוועדה לדון בתוכנית הרב-שנתית שתכין המועצה ולפקח על ביצוע התקציב ליישומה.

3. פעילות המועצה לגיל הרך עד שנת 2020

המועצה לגיל הרך מונתה בנובמבר 2018, למעלה משנה לאחר שהחוק התקבל. על פי מסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת מספטמבר 2020, בתקופה שמאז הקמתה ועד למועד זה היא עסקה בהכנת התשתית לפעילותה ובגיבוש עקרונות המדיניות שעל פיהם תנוסח התכנית הרב-שנתית של המועצה. במסגרת זאת התקיימו דיונים של המועצה ומפגשי חשיבה רחבים עם אנשי מקצוע ואנשי שטח בתחום הגיל הרך וכן תהליך היועצות בקרב הציבור הרחב, הוקמו ועדות משנה שבהן מבוצעת עיקר עבודת המועצה והחל גיבוש העקרונות של התכנית הרב-שנתית לגיל הרך של המועצה. על פי תשובת המועצה מיולי 2020, סיום גיבוש התכנית כולל תוכניות יישום בתחומים השונים היה צפוי עד לסוף שנת 2020. זאת בכפוף לאישור תקציבי המועצה ולאישורה על ידי שר החינוך.¹⁰

במינהלת הועסקה בתקופה זו עובדת אחת בלבד, סגנית יו"ר המועצה, והיא נעזרה לצורך מילוי תפקידה בחברת ייעוץ אסטרטגי חיצונית. התקציב הכולל של המועצה בין שנת 2018 לספטמבר 2020 עמד על כ-2 מיליון ש"ח. החלק הארי מתקציב זה הועבר לחברת הייעוץ האסטרטגי שליוותה את תהליך ההקמה.¹¹

¹⁰ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [יישום חוק המועצה לגיל הרך](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, 23 בספטמבר 2020.

¹¹ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [יישום חוק המועצה לגיל הרך](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, 23 בספטמבר 2020.

בדצמבר 2020 הציגה סגנית יו"ר המועצה את פעילותה בדיון של ועדת המשנה לגיל הרך של ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת. במסגרת הדיון הוצגו עיקרי התכנית הלאומית לגיל הרך שגובשה על ידי המועצה ולפיה צרכי הילדים עומדים במרכז ויש לפתח ולחזק שלושה מעגלי תמיכה בצרכים אלה: הורים ומשפחה, קהילה ומסגרות. על פי לוחות הזמנים שהוצגו בוועדה גיבוש וניסוח פירוט המלצות המועצה ודרכי פעולה בסעיפים שונים בתוך כל אחד ממעגלי תמיכה אלו צפוי היה להתרחש במחצית הראשונה של שנת 2021. עם זאת, הודגש כי אישור התכנית הלאומית הוא בסמכות ועדת השרים לגיל הרך וזו לא הוקמה.

נוסף על כך נמנו בין אתגרי המועצה במועד הדיון: פרסום דוח המועצה לשנת 2019 ו-2020 המותנה באישור שר החינוך והקמת מינהלת המועצה ומרכז המידע לגיל הרך של המועצה. לצורך כך נדרשים תקציבים והדבר מתעכב בשל העדר תקציב מדינה מאושר בשנת 2020.¹²

4. תקציב המועצה לגיל הרך

תקצוב המועצה לגיל הרך מתבצע מכוח סעיף ייעודי בתקציב משרד החינוך. על פי מסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת משנת 2020, במועד הקמת המועצה סוכם בין משרדי האוצר והחינוך כי התקציב השנתי של המועצה יהיה שישה מיליון ש"ח בסה"כ.¹³ על פי נתוני מערכת משרד האוצר, בשנת 2021 עמד התקציב שאושר למועצה לאחר שינויים תקציביים במהלך השנה על כ-1.5 מיליון ש"ח אך בשלוש הבאות הוא גדל באופן ניכר עד לקרוב ל-7.5 מיליון ש"ח בשנת 2024. ביצוע התקציב בפועל היה נמוך הרבה יותר – 488,000 ש"ח בשנת 2022 ו-737,000 ש"ח בשנת 2023.¹⁴

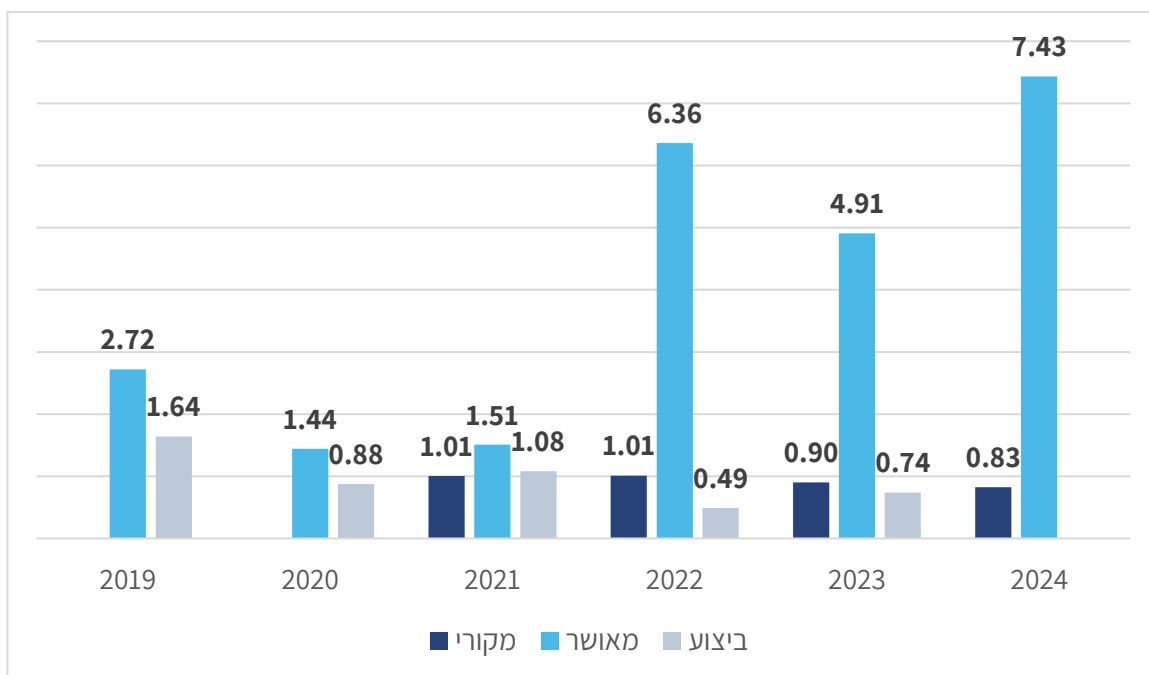
פירוט נתוני תקציב המועצה לגיל הרך על פי מערכות התקציב של משרד האוצר בתרשים הבא:

¹² ועדת החינוך התרבות והספורט של הכנסת, ועדת משנה לחינוך בגיל הרך, [תכניות לחינוך בגיל הרך – גילאי לידה עד 3](#), דיון הוועדה, 23 בדצמבר 2020.

¹³ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [יישום חוק המועצה לגיל הרך](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, 23 בספטמבר 2020.

¹⁴ אתר משרד האוצר, [פיסקלי דיגטלי](#), תקנת המועצה לגיל הרך: שנת 2019 - 20460284, 2020 עד 2025 - 20600147.

תרשים 1: תקציב המועצה לגיל הרך (מיליוני ש"ח), 2019-2024

ממשרד החינוך לא נמסר מידע על אופן ניצול תקציב המועצה בשנים האחרונות או הסבר על חוסר ניצול התקציב במלואו.

5. התפתחויות בעבודת המועצה בשנים האחרונות

בשנים האחרונות היו התפתחויות מסויימות בעבודת המועצה ובהן בחירת גורם חיצוני למתן שירותים מינהליים לפעילות המועצה. עם זאת, למרות לוחות הזמנים שהוצגו על ידה היא טרם פרסמה תכנית רב-שנתית, דוחות פעילות או פרסומים אחרים הנוגעים למצב הילדים בגיל הרך. כמו כן, בתקופה האחרונה הסתיימה כהונת חברי המועצה וטרם מונו להם מחליפים.

נדגיש בהקשר זה כי גם ועדת השרים לענייני הגיל הרך שהייתה אמורה להתמנות לפי חוק, לא מונתה.¹⁵

5.1 מינוי חברי מועצה

סעיף 14 בחוק המועצה לגיל הרך קובע כי תקופת כהונתם של חברי מועצה תהיה ארבע שנים מלבד נציג ארגונים שמפעילים מעונות יום שתקופת כהונתו שנתיים. חברי המועצה לגיל הרך מונו ב-24 בדצמבר 2018.¹⁶ בהתאם לכך תוקף המינוי של כלל חברי המועצה פקע בסוף שנת 2022, לפני כשנתיים. עם זאת, לא נמצא מינוי חדש של חברי מועצה בשנים 2023 ו-2024. למרות פנייתנו המשרד לא מסר מידע על הרכב המועצה העדכני ועל מינוי חברי מועצה חדשים במקום אלו שפרשו.

¹⁵ ראו רשימת [ועדות שרים](#) באתר משרד ראש הממשלה, כניסה ב-6 במרץ 2025.
¹⁶ מדינת ישראל, ילקוט הפרסומים מס' 8080, ט' בשבט התשע"ט, 15 בינואר 2019.

5.2 מכרז למתן שירותים מינהליים לפעילות המועצה

ב-30 בדצמבר 2021 פרסם משרד החינוך מכרז למתן שירותים מינהליים לפעילות המועצה לגיל הרך. על פי מסמכי המכרז, בהמשך לעבודת המועצה כפי שהוצגה בסעיף הקודם כולל גיבוש עקרונות התכנית הרב-שנתית על פי מעגלי התמיכה והקמת ועדות משנה מייעצות, נדרשים שירותי מינהל למועצה שיינתנו על ידי קבלן חיצוני. השירותים המקצועיים והמינהליים של הקבלן כוללים מגוון רחב של תפקידים ופעילויות ובתוכם: הכנת תכנית רב-שנתית של המועצה; הכנת תוכנית עבודה שנתית למועצה ולוועדות המשנה הייעודיות ומעקב אחרי ביצועם; כתיבה וערכי של נהלי עבודה של המועצה; ארגון ישיבות מליאה של המועצה וישיבות ועדות משנה; הכנת מסמכים וניירות עמדה; הכנת דוח סיכום שנתי של עבודת המועצה; ניהול אתר האינטרנט של המועצה ואספקת שירותי תוכן. כן נדרש הקבלן לספק שירותי ייעוץ ומחקר למועצה לצורך סיוע בגיבוש מדיניות ובקבלת החלטות.

המכרז מפרט את כוח האדם שעל הקבלן להעסיק לצורך אספקת שירותים למועצה לרבות: מנהל פרוייקט, מרכזי תחומים בתחום הורות ומשפחה, קהילה ומסגרות חינוך וטיפול, מנהל מדעי של מרכז המידע והמחקר, רכז מחקר ואדמיניסטרציה, רכז מידע ונתונים, מנהל הסברה וצוות יועצים לפי דרישת המועצה. במסגרת המכרז נקבעו לוחות זמנים מפורטים לביצוע הפעולות השונות שעל הקבלן לספק עבור המועצה ופיצוי מוסכם עבור עיכובים ואי עמידה בלוחות זמנים לביצוע פעולות אלה. משך ההתקשרות עם הקבלן החיצוני שנבחר עד חמש שנים.¹⁷

לאחר מספר הארכות המכרז נסגר ב-30 במאי 2022. המועצה לגיל הרך לא מסרה לנו מידע על הקבלן שנבחר לאספקת השירותים המינהליים למועצה, עלות ההתקשרות עמו או עבודתו מאז שנבחר. על פי אתר מפתח התקציב שמבוסס על דוחות התקשרויות רבעוניים של משרדי הממשלה המפורסמים באופן פומבי, הזוכה במכרז היא חברת מרמנת שעוסקת בניהול פרוייקטים במיקור חוץ עבור משרדי ממשלה במגוון תחומים, בהם תחום החינוך. מן המידע המופיע באתר עולה כי היקף ההתקשרות מול חברת מרמנת כ-8.8 מיליון ש"ח בסה"כ בשנים 2023 ו-2024. אולם בפועל הועברו לחברה בכל אחת משנים אלה סכומים נמוכים מאוד.¹⁸ בעמוד הפייסבוק של החברה מופיעות משרות הקשורות למועצה לגיל הרך לרבות - מנהל/ת פרוייקטים לצורך הובלה מקצועית של מועצת הגיל הרך, מנהל/ת מדעי/ת למרכז המידע והמחקר בתחום הגיל הרך, מנהל/ת תוכן לניהול והקמת אתר המועצה ורכז/ת הסברה ודוברות לגיבוש אסטרטגיית ההסברה של המועצה לגיל הרך, כולן פורסמו ב-26 בנובמבר 2024.¹⁹

¹⁷ משרד החינוך, אגף בכיר תפעול רכש, ולוגיסטיקה, מכרז היקפים משתנים מס' 38/12.2021: מתן שירותים מינהליים לפעילות של המועצה לגיל הרך, 30 בדצמבר 2021.

¹⁸ הסדנה לידע ציבורי, אתר מפתח התקציב, [משרד החינוך – מתן שירותים מינהליים לפעילות של המועצה לגיל הרך](#), כניסה ב-9 במרס 2025.

¹⁹ ראו [עמוד הפייסבוק](#) של חברת מרמנת, כניסה אחרונה ב-9 במרס 2025.

5.3 אי מעורבות המועצה בהתפתחויות בתחום מדיניות הגיל הרך בשנים האחרונות

בשנים האחרונות חלו כאמור התפתחויות מהותיות במדיניות הממשלתית בתחום הטיפול בגיל הרך. כאמור, בשנת 2022 הועברה האחריות וסמכויות הפיקוח על מעונות יום לפעוטות שיש בהם שבעה ילדים ויותר למשרד החינוך במסגרת הרפורמה בגיל הרך. בהמשך לחקיקת חוק הפיקוח על מעונות יום לפעוטות, התשע"ח-2018 נדונו בכנסת תקנות לחוק שקבעו הסדרים לפתיחת מעונות יום ולפעילותם. לצד זאת, גבר העיסוק בהתמודדות עם אלימות כלפי ילדים בגני הילדים ובמעונות היום. כתוצאה ממלחמת 'חרבות ברזל' נדרשה המדינה לתת מענה לאוכלוסיות חדשות, בהם גם ילדים בגיל הרך, חטופים ובני משפחותיהם, יתומי כוחות הביטחון ונפגעי פעולות איבה, משפחות מפונים ומשפחות חיילי המילואים.

לצד גיבוש תכנית רב שנתית של המועצה לגיל הרך, שטרם פורסמה כאמור ואישורה תלוי בוועדת השרים לגיל הרך שטרם הוקמה, קובע החוק מטרות ותפקידים נוספים לעבודת המועצה. בין היתר נקבע כאמור, כי מטרת המועצה לגיל הרך לפי חוק "לקדם את הטיפול בילדים בגיל הרך [...] להבטיח את בריאותם הפיזית והנפשית ואת מילוי צורכיהם החינוכיים, החברתיים, הפיזיים והרגשיים". כן נקבע כי בין תפקידיה להמליץ על אמות מידה בתחום הגיל הרך ועל דרכי יישום ואכיפה של אמות המידה האמורות, לגבש המלצות לגבי ההכשרה המקצועית הנדרשת מאנשי מקצוע העוסקים בתחום הגיל הרך ולקדם פעולות הסברה בתחום הגיל הרך.

למרות זאת נמצא כי **מעורבות המועצה לגיל הרך בתהליכים, בהתפתחויות ובמתן מענה לצרכי ילדים בגיל הרך בשנים האחרונות נמוכה מאוד**. בבדיקה במערכת הפרוטוקולים של הכנסת נמצא כי סגנית יו"ר המועצה השתתפה בדיון אחד מתוך ארבעה דיונים בתקנות הפיקוח לגיל הרך שהתקיימו בוועדה לזכויות הילד של הכנסת בין דצמבר 2020 לינואר 2024. עם זאת, המועצה לא הניחה נייר עמדה או המלצות בפני הוועדה בעת הדיון ולא מופיעה בין הדוברים בדיון.²⁰ נציגי המועצה לגיל הרך לא השתתפו בדיונים אחרים שהתקיימו בכנסת בתחום החקיקה או הפיקוח על היבטים ביישום הרפורמה בגיל הרך.

בשנים 2021 עד 2024 השתתפה המועצה בדיון אחד בלבד מבין הדיונים הרבים שקיימו ועדות הכנסת השונות בנושאים שקשורים לגיל הרך – דיון בוועדה לזכויות הילד בנושא פתיחת שנת הלימודים במסגרות לגיל הרך בספטמבר 2021.²¹

במסגרת פעילות היחידה לשיתופי פעולה רב מגזריים באגף ממשל וחברה במשרד רוה"מ התקיימו בתקופת מגפת הקורונה ומלחמת חרבות ברזל שולחן עגול רב מגזרי ייעודי לילדים

²⁰ הוועדה לזכויות הילד של הכנסת, [הצעת תקנות הפיקוח על מעונות יום לפעוטות \(תנאים לפעילות של מעון יום לפעוטות\)](#), התשפ"א-2021, דיון הוועדה, 30 בדצמבר 2020.

²¹ הוועדה לזכויות הילד של הכנסת, [פתיחת שנת הלימודים במסגרות יום לפעוטות](#), דיון הוועדה, 13 בספטמבר 2024.

ונוער במצבי חירום. הדיונים בפורום זה עסקו בין היתר בגיל הרך במלחמה. דיון ממוקד בנושא זה שהתקיים ב-15 בנובמבר 2023 עמד על מחסור בנתונים ועל הצורך בתיאום ובסנכרון המענים. לא ברור אם נציגי המועצה לגיל הרך השתתפו בדיונים אלה ותרומתם לא צוינה במפורש.²²

על פי מיכל מנקס, נציגת מרכז השלטון המקומי במועצה, היא לא התכנסה כלל בשנים האחרונות.²³

למועצה אין אתר אינטרנט והיא לא פרסמה המלצות או התייחסויות מטעמה בסוגיות הנוגעות לילדים ובני נוער שעלו על סדר היום הציבורי בשנים האחרונות. על פי סגנית יו"ר המועצה, בשנים האחרונות הגישה המועצה המלצות ליו"ר בכמה הזדמנויות לרבות סביב משבר הקורונה וכן עם כניסתם לתפקיד של שרי חינוך חדשים.²⁴ עם זאת המלצות אלה לא פורסמו לציבור ולא ברור מה השימוש שנעשה בהן.

²² משרד ראש הממשלה, אגף ממשל וחברה, השולחן העגול הרב מגזרי במשרד ראש הממשלה, סיכום עיקרי מפגש שולחן עגול בנושא ילדים ונוער במלחמה – דיון ממוקד לגיל הרך, 15 בנובמבר 2023.

²³ מיכל מנקס, סמנכ"ל חינוך וחברה, מרכז לשלטון מקומי, שיחה, 3 במרץ 2025.

²⁴ בהקשר זה התקבלו מן המועצה שני מסמכים: המלצות המועצה לגיל הרך בנוגע למהלכים הנדרשים לאור לקחי משבר הקורונה עד כה, 10 בספטמבר 2020; סיכום עבודת ועדות המשנה, מכתב לשרת החינוך יו"ר המועצה, יפעת שאשא-ביטון, יוני 2021. המסמכים התקבלו באמצעות סגנית יו"ר המועצה לגיל הרך, סימה חדד, 5 בינואר 2025.